РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
"УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. Дж., четвер 18-го падолиста 1915. Ч. 136. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Thursday, November 18, 1915. N. 136.

СОЮЗНІ ВІЙСКА ПОЛОНИЛИ ЗНОВА ПОНАД 10.000 СЕРБІВ.

Цілa Стара Сербія в руках союзних війск.

Сербські міста: Монастир і Прілєп загрожені.

Чарторийск здобутий. -- 2.500 полонених Москалів.

ВІЙНА ЗІ СЕРБІЄЮ.

8.500 ПОЛОНЕНИХ СЕРБІВ І 12 ГАРМАТ.

БЕРЛІН, 15. падолиста. — Німецький генеральний штаб подає отсей коротенький звіт з терену війни в Сербії:

„Переслідуванє Сербів на цілій боєвій лінії відбуваєть ся без перестанку дальше. Вчера полонено 8.500 Сербів і здобуто 12 гармат. Около 7.000 полонених Сербів і 6 гармат припадає на болгарські війска".

ПРОКОПЛЄ ЗДОБУТЕ. — 850 ПОЛОНЕНИХ СЕРБІВ.

ВІДЕНЬ, 16. падолиста. — Урядовий звіт міністерства війни звучить:

„Армія ґен. Кевеша заняла місцевість Сокольобію і горбки на схід від неї. 850 Сербів і 2 машинові кріси попали ся в руки наших війск.

„В долині ріки Топліци союзні війска здобули Прокоплє".

Місто Прокопле лежить на захід від Нішу.

ЦІЛА СТАРА СЕРБІЯ ЗАНЯТА. — 1116 ПОЛОНЕНИХ СЕРБІВ І ТРИ ГАРМАТИ.

БЕРЛІН, 16. падолиста. — Занятє Старої Сербії є вже зовсім довершене. Союзні війска переступили вже границі Новобазарського Санджака.

Урядовий німецький звіт подає:

„Переслідуванє триває дальше. Союзні війска полонили вчера знова 1.000 Сербів і здобули три гармати та 2 машинові кріси.

„Праве крило армії Кевеша зближаєть ся до Нового Базару.

„Дальше на схід союзні війска здобули сербські становища на горі Луцак, причім полонили 113 Сербів і здобули один машиновий кріс.

„На захід від Прокоплє війска німецькі і болгарські заняли місточко Куршумлє".

Отсим союзні війска заняли цілу Стару Сербію і область, яку Сербія творила перед першою балканською війною. Остає ще до здобутя Новобазарський Санджак (з містами: Нові Базар, Митровица, Сєниця, Нова Варош і Пріштіна) і часть полудневої Македонії (з містами: Крушево, Прілєп, Монастир і Охріда).

ФРАНЦУСЬКІ І АНГЛІЙСЬКІ ВІЙСКА ЗАДЕРЖАНІ НЕДАЛЕКО ГРАНИЦІ ГРЕЦІЇ.

БЕРЛІН, 16. падолиста. — Урядовий звіт болгарського ґенерального штабу подає отсі вісти:

„Болгари вдарили на становища французьких і англійських війск коло Градіска (12 амер. миль на північ від грецької границі) і змусили їх на цілій лінії до відвороту.

„Дальше на захід болгарські війска прогнали Французів через ріку Черну".

З повисших звітів показуєть ся, що французькі і англійські війска є за слабі, щоби розпочати загальну офензиву против Болгар, та що дотепер не удало ся їм злучити з війсками сербськими.

МОНАСТИР І ПРІЛЄП ЗАГРОЖЕНІ.

СОЛУНЬ, 16. падолиста. — Воєнна акція в Македонії (в полудневій части Сербії) розвиваєть ся скоро. Болгари одержали значні скріпленя і роблять тепер великі зусиля, щоби заняти переходи через гори Бабуна. Сербські війска покищо держать ся хоробро. Однак міста Монастир і Прілєп находять ся у великій небезпеці, бо є сумнів, чи французькі і англійські війска будуть досить сильні, щоби Сербам прийти на час з помочию.

Послідні вісти доносять, що болгарські війска є вже на 6 миль на схід від Прілєпу.

ВИСЛАНЄ ВІЙСК ЧЕРЕЗ АЛЬБАНІЮ ПОКАЗАЛО СЯ НЕМОЖЛИВИМ.

СОЛУНЬ, 16. падолиста. — Тут прибули французькі патрулі, які висіли були на побережу Альбанії і через Альбанію дістали ся до Греції. З їх звіту виходить, що висилка війск на поміч Сербії дорогою через Альбанію є річию зовсім виключеною. Цілковитий брак доріг в гористій Альбанії не позволяє на переправу якоїсь більшої армії.

Перед двома днями кружила поголоска, що в альбанських пристанях в Дураццо і Авльоні мають висісти значні війска французькі і італійські. Показуєть ся отже, що сі пляни не є до переведеня в житє.

СЕРБСЬКА АРМІЯ РОЗБИТА НА МАЛІ ВІДДІЛИ.

БЕРЛІН, 15. падолиста. — На захід від Нішу болгарські, австрійські і німецькі війска сильно наступають на утікаючих Сербів. Головна сербська армія розбита і розділена на малі відділи, з яких кождий на власну руку веде підїздову боротьбу. Се є причиною, чому в полон попадають лише відділи о малім числі людий. Пересічно припадає на один день 1.000 полонених Сербів.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

ЧАРТОРИЙСК ЗДОБУТИЙ. — 2.500 ПОЛОНЕНИХ МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 15. падолиста. — Армія Лінзінґена розбила на Волини російські війска під командою ґен. Іванова і прогнала їх зовсім за ріку Стир. Місто Чарторийск, яке довше ніж через місяць находило ся в руках Москалів, є знова в посіданю союзних війск.

Урядовий звіт німецького головного штабу звучить:

„Західний берег Стиру є зовсім очищений з російських війск. Вчера союзні війска вдарили на цілій лінії вздовж ріки Стиру на російські становища і змусили Москалів до відвороту. Москалі стратили понад 2.500 в самих полонених. Місто Чарторийск находить ся знова в руках союзних війск. Страти неприятеля дуже тяжкі".

Місто Чарторийск лежить на Волини на західнім березі ріки Стиру. Через Чарторийск переходить головний зелізничий шлях, який веде з Ковля через Ровно до Києва.

Треба сподівати ся, що союзні війска на Волини вздовж Стиру і Ікви окопають ся на зиму.

РУЇНА В НАШІМ РІДНІМ КРАЮ.

—o—

ЯК ЗНУЩАЮТЬ СЯ МОСКАЛІ В ГУСЯТИНЩИНІ.

Понизше наведений лист одержав Г. Івахів від жінки Катерини зі села Чорнокінці вел., пов. Гусятин. Лист писаний дня 10. серпня с. р. Гусятинський повіт находить ся ще доси в руках Москалів.

Дорогий мій Мужу і Приятелю!

Пишу до Тебе сумний лист, бо крім нещасної війни, яка на нас впала, мусимо терпіти і голод. Настав тяжкий рік.

Дорогий Мужу! Не знаю як до Тебе писати, як Тебе називати; не хтіла би я ні маєтків ні достатків, коби лише Тебе я могла діждати ся. Пиши, як Тобі живеть ся, бо тут приходять листи, що в Канаді також дуже бідують. Чого се передімною таїш, признай ся, нехай моє серце успокоїть ся.

В нашім селї салдатів як в містї. В Чорнокінцях мал. 200 салдатів-піонїрів, а в нашім селї стоять салдати і 300 пекарів. З керниці, яку ми ладили, то вже нема нічого з неї. Як день так ніч возять воду на хліб. Робота нікого не береть ся; кождий лише о тім думає, чи буде мав сили перебути отсе страшне нещастє і пекло. Салдати говорять, що війна буде ще зо два роки, бо цісарі не хочуть погодити ся; німецький цісар, кажуть, є дуже впертий.

Велика біда в краю. Не знати, чи діждемо ся спокою. Салдати гонять наших людий шанції копати. Одні ідуть, другі ховають ся. Кождої неділї гонив нас до шанців, але я не ходила, бо був якийсь добрий чоловік, то і випросила ся. Але одної неділї салдат вигнав мене з хати і гнав мене дорогою та бив нагайкою аж до коршми. Коло коршми другий салдат, що стояв з боку, витяв мене по плечах біяком. Люди, які оподалїк стояли і виділи, як салдати мене били, плакали зі жалю, бо без причини мене бив. Вже два тижні не чую плечий.

Чорноківці малі скопані цілі шанцями і обведені дротом. Кажуть, що там буде велика битва. Не знаємо, де подіємо ся. В околиці все змінило ся. Ліси вирубали, шкоди в поли наробили великої. Посіялам 3 морґи жита, але впали снїги і жито випріло. На весну мусіла я переорати і посіяла ячмінь. Думаю, добре, що буде ячмінний хліб. Тимчасом салдати викосили все, навіть на один покіс не лишили. Кукурузи є ще трохи, але домолочую вже решту.

Взяли нам корову, вкрали безрогу, забрали гуси, качки, кури — не заплатили ані цента. Їсти не маємо що, прийдеть ся нам гинути з голоду. Але до копаня шанців то іти мусимо. Я вже ходила через 7 днів, а наша Ганя ходила копати аж до Колиндян, Завалилкута, Чорнокінців мал. і до Пробіжної. Навіть тета, поверх 50-ти літ, ходили до Суходолу на тоту роботу. За те не заплатили нїодної копійки.

Салдати забирають все, що лише побачать: і дошки і паркани і двері, все, що лише їм в руки попадеть ся. А як збиткують ся над людьми, то аж страшно дивити ся.

Коли маєш роботу, то працюй і по війні приїзди скоро до краю, бо тут буде також Канада.

Поздоровляю Тебе і Твоя донечка Юльця, до милого побаченя

Твоя жена

Катерина.

—o—

ЦІЛЕ ПІДГОРОДЄ (ПОВ. РОГАТИН) СПАЛЕНЕ.

Понизше наведений лист одержав Василь Снїгур від своїх родичів з Підгородя, пов. Рогатин. Лист писаний 3. жовтня 1915 р.

Дорогий Сину!

Лист від Тебе ми одержали. З ласки Бога ми здорові. Подаємо Тобі сумні відомости.

В днях від 28. червня до 2. липня була в Підгородю велика битва. В часї битви забито богато людий і товару. Коли на св. Петра і Павла наші війска прогнали Москалів, кинула ся в Підгородю, Рогатині та в доокoличних селах холєра. Підчас битви 29. червня зістало спалене майже ціле село: 140 господарств, обі школи, стара церков, всї будинки парохіяльні і громадська канцелярія. Твій новий дім згорів, таксамо ціле твоє і моє обійстє; ми мешкаємо в нашого свата Михайла Стахури.

Твоя жінка і діти: Юлія, Андрій і Антін померли в Рогатинї на холєру; по спаленю дому твоя жінка замешкала була в своєї мами в Рогатині. Лишив ся тільки Йосиф; він утік з Рогатина до Підгородя і є тепер при нас. Тепер роби, що вважаєш. Або приїдь і сам собі запоряди, або напиши, що думаєш робити з ґрунтом і з будовою дому. Твого листа жінцї не доручено, бо була вже в гробі. Нехай з Богом спочиває!

В Підгородю померли на холєру: Ст. Михаськів (с. Вас.), Вас. Коцюх, Каська Курило, Мих. Гринчишин, Федь Оленчик, Гр. Паранчин, Март. Малецький, Мак. Вороновський і инші. Разом померло понад 55 людий.

Як почуєш, що війна скінчить ся, то приїзджай сейчас до дому, бо все твоє майно нищить ся.

Поздоровляємо Тебе сердечно,

Твої родичі

Дмитро і Катерина.

—o—

ЗНИЩЕНЄ У ВІЛЬШАНЦІ ВЕЛ. (ПОВ. ЗОЛОЧІВ) І ОКОЛИЦІ.

На підставі листа, писаного дня 14. жовтня 1915 р. Іваном Гуком, українським стрільцем добровольцем. По 15-місячній безперервній службі на поли битви Іван Гук, вертаючи з короткого урльопу, відвідав своє рідне село Ольшаницю вел. Коли прибув до села, застав майже ціле село спалене, а його родичі мешкали на городі в ямі:

Всі села, почавши від Красного аж до Гологорів, представляють великі пожарища. Зі села Ольшаниці вел., яке числило около 600 господарств, остало всего 53. З прочих не лишило ся ні знаку. Люди сидять по ямах і терплять страшну нужду.

Москалі утікаючи нищили і палили безпощадно все: хати, стодоли і збіже в стіжках. Худобу забирали Москалі без гроший. Декому лише полишили по одній штуці.

Від Буска до Гологір ішла через довший час боєва лінія. Богато людий не повернуло доси до своїх сіл.

Коли прибули австрійські і німецькі війска та прогнали Москалів дальше на схід, наші люди прийшли трохи до себе. При помочи війска звозять тепер матеріял і відбудовують господарства. Є надія, що на зиму будуть люди сидіти вже у власних хатах. Всї кошти матеріялу і будови ідуть на рахунок держави.

—o—

В РОСІЙСЬКИХ ТЮРМАХ.

Понизше наведений лист писав до С. Олійника в Мікіс Рако, Па., Стефан Галай, студент прав, який в часї наїзду Москалів на Галичину яко закладник був взятий до неволї і доси находить ся у тюрмі в Києві. Москалї арештували його в селї Полтві, пов. Перемишляни.

Дорогий Вуйку!

Вас певно здивує, що дата листу з Києва. Так, я находжу ся тепер в Києві, арештований російськими властями в Полтві яко закладник. Мене арештували за тата, які тоді були схоронили ся і нині находять ся в Австрії на волі. Разом зі мною взяли також стрия Миханя, місцевого пароха Терещука, дяка Дулибу і Фішка Ф.

По дорозі набідили ся ми доволї, бо ішли під багнетами російських салдатів піхотою з пакунками з Перемишлян аж до Тернополя. В Тернополи дали нам фіру. Серед метушнї стрий М. і Фішко Ф. утікли, а ми три опинили ся в поліцийських арештах в Києві. Тут є богато наших людий з Полтви, алеж чорно вони бідують.

Москалї забирали з нашого села не лише людий, але і коні, худобу і все, що їм лише в руки попало. Мої родичі остали ся тепер в такім положеню як по слюбі, бо дітий нема. Павло і Петро певно служать при війску, а Михась до Нового Року брав участь в богато битвах, аж доки не опинив ся в російській неволї. Що ми переживали підчас наїзду російських війск, сего не описав би і на воловій шкірі.

Нині приходить ся нам тут жити за 11 копійок на добу (які дістаємо яко арештанти). Щастє, що бодай воду маємо даром, бо тут дорожня неймовірна. 10 дека хліба коштує тепер 8 копійок (перед війною 2 копійки). Взагалї, чи чоловік все те зможе перебути, не знаю.

Здоровлю Вас щиро

Стефан Галай.

Памятайте про жертви на Фонд визволеня України і на Дар для Січових Стрільців!

Доси зібрано:

на Фонд визволеня України $24.208.77

на Дар для Січових Стрільців 446.09

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, 0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS

За всї оголошення поміщувані в „Свободі" редакция не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

ЩЕ ОДНА „ХРИСТІЯНСЬКА" ЧАСОПИСЬ.

Цікаве, що кождий хоче спечи свої капітани при якійнебудь народній роботї. „Християнська" „Америка" хотїла би бачити, що Український Сойм се з'їзд безбожників, а пресвитеріянський — також „християнський" — „Союз" хотів би бачити в народній манїфестациї нічого більш як... демонстрацію против Риму. Цікаве, що обі конкуренційні „християнські" ґазети зійшли ся на однім спільнім шляху: як найменьше звернути уваґу на саму річ, на народну справу, а за те, перекручуючи, чи толкуючи собі до вподоби вислови бесїдників, піднести свою справу.

Не дасть ся заперечити, що на Соймі схрещували ся ріжні погляди, але у всїх було одно змаганє: вивести на ясний шлях українську справу. Певне, коли візьметь ся під розваґу лише одно реченє з промови, то можна його толкувати ріжно. Але з тілько виголошених промов брати одно реченє і з нього збивати собі капітал, се не уходить. Бо впрецінь: кожда промова є для себе ширшою цілостию, і цїлий Сойм, на якім виголошено цїлий ряд промов, становить для себе окрему, велику цїлість.

Коли предсїдатель Сойму др. Сїменович згадав мимоходом в своїй промові про колишний клич в Америцї „Проч з Римом", то пресвитеріянський „християнський" „Союз" чіпаєть ся сього вислову і впоює в своїх читачів переконанє, що цїлий Сойм був на се скликаний, щоби крикнути „Проч з Римом". З сього виходило би, що Сойм скликано на те, щоби пресвитеріяни могли піднести значінє своєї секти і, щоби виганьбити католицьку церков. А про народну справу — то хиба лише мимоходом там згадувано.

Цікаві се понятя у людий. Від ряду лїт не мали вони в Америцї иншої справи як церковну і тому тепер, хоч настали инші часи, хоч наперед вибила ся народна справа, вони все хочуть ще вмішувати релїґію до народної полїтики. І тому навіть при обговорюваню звіту з Українського Сойму вони не годні видержати, щоби не накинути ся на своїх релїґійних противників. І то не самі накидають ся від себе, але накручують цїлий хід соймових нарад для своїх цїлий.

Справдї не легка се справа поставити ясно українське національне питанє серед теперішних відносин між американськими Українцями, коли навіть українські редактори його не розуміють, як от вказує примір з пресвитеріянським „Союзом". Згадана „християнська" ґазета мусить час від часу накинути ся на всїх не-пресвитеріян, хочби вони для української справи положили не знати які заслуги. Спеціяльною „опікою" сеї ґазети тїшить ся митрополит Шептицький, за те лише, що він... католицький епископ. Деколи „Союз" не може вкрити своєї радости, що його арештовано й вивезено на Сибір.

З нагоди Сойму мусїв „Союз" знова накинути ся на своїх релїґійних противників, не зважаючи на се, що Сойм релїґійними справами зовсїм не займав ся.

Коли зважити отже таке слабе політичне вишколенє передових людий в ріжних ґрупах, то справдї треба величанських з'усиль Загального Українського Комітету, щоби вивести на властивий шлях українську справу, незалежно від забаганок ріжних одиниць чи гуртків. Початок зроблений; треба лише розважної і енерґічної працї і щирого поперття цїлої суспільности. А тодї ті, що сьвідомо чи несьвідомо хочуть надуживати народної справи для своїх особистих забаганок, самі пізнають, що часи роблення якогонебудь „бізнесу" при народній роботї вже безповоротно минули. Ми мусимо мати на оцї виключно українську справу і з тим треба вже раз згодитись. А релїґійні справи нехай обговорюють „фахові" від сього часописи.

І. ФРАНКО.

ГЕЙ, РОЗІЛЛЯЛОСЬ ТИ, РУСЬКЕЄ ГОРЕ!

—o—

Гей розіллялось ти, руськеє горе,
Геть по Европі і геть поза море!

Бачили мури Любляни та Рєки,
Як з свого краю біг Русин на втеки.

Руські зітханя й стогнанє лунали
Там, де Понтеби біліють ся скали.

Аж із Кормон, мов живого до гробу,
Гнали жандарми наш люд як худобу.

Небо італьське блакитне, погідне
Бачило бруд наш, пригноблене бідне.

Ґенуя довго мабуть не забуде.
Як то гостили в ній руськії люде.

Будуть ще внукам казать проти ночи:
„Дивний тут люд ночував із півночи.

„Рідну країну з слїзми споминав він,
Але з проклятєм із неї тїкав він.

„Спродував дома поля, господарство,
Вірячи байцї про Рудольфа царство.

„Дома покинувши землю родинну
Ґнав ся, щоб мрію ловити дитинну.

„Сьмілий у мрії, у вірі беззглядний,
В дїйсности наче дитина безрадний.

„Анї порадитись, нї побалакать, —
Знав він лиш гнуть ся та жебрать та плакать".

Гей розіллялось ти, руськеє горе,
Геть по Европі і геть поза море!

Доки гамбурські, важні паровози —
Де ви не ллями ся, руськії сльози!

Всї з тебе, Русине, драли проценти:
Польськії шляхтичі й швабські аґенти.

Що то ще жде тебе на океанї?
Що у Бразилії, в славній Паранї?

Що то за рай ще тобі отвираєсь
В Спіріту Санто і Мінас Джераєс?

НОВА АНҐЛІЙСЬКА КНИЖКА ПРО УКРАЇНУ.

—o—

В сих днях появила ся в Ню Йорку нова більша книжка про українську справу в анґлїйській мові під заголовком **„Ukraine's Claim to Freedom"** (Змаганя України до волї). Наклад на сю книжку дали оба Союзи: — Український Народний Союз і Руський Народний Союз.

Се книжка великої вартости і мусимо признати, що такої книжки, з таким знаменитим добором чужих праць про український нарід, доси не було у нас не то в жадній чужій мові, але навіть і в українській. В сїй книжцї кождий читач, що знає анґлїйську мову, найде всї найпотрібнїйші відомости про український нарід, його розвиток і змаганя, а всї ті відомости подані визначними чужими і нашими ученими, письменниками і полїтиками. Працї тих авторів були вже переважно друковані в поважних европейських видавництвах, а треба їх було зібрати, перекласти на анґлїйську мову і видати та пустити в обіг, аби анґлїйський науковий і полїтичний сьвіт дізнав ся про 40-мілїоновий поневолений нарід Европи і його стремлїня до волї.

Мусимо на тім місци піднести, що найбільше працї і заходів коло зладженя тої книжки положив **д. Мирослав Січинський.** Ся книжка — се його дитина, можна сказати. І за се належить ся йому горяче признанє і вдячність народа. Він працював коло зладженя сеї книжки днями і ночами, по бібліотеках в Ню Йорку; вишукував американських письменників, котрих немов учив про Україну; зацікавлював їх книжками і розмовами; здобував Українї приятелів і помічників у видавництвах та в пресї.

І ось є вже перший значний успіх працї д. Мирослава Січинського. Се книжка, яка подає знамениті відомости про наш нарід і, яка без сумніву віддасть велику прислугу в боротьбі України за волю, особливо під теперішну пору, коли очи сьвіта звернені на поневолені народи Европи.

Такою доброю книжкою в анґлїйській мові, з такими знаменитими відомостями, не може похвалити ся жаден з поневолених народів, особливо, коли взяти під уваґу останні роки, а зокрема час воєнний.

Вартість сеї книжки побачимо аж тодї, як вона дістанеть ся в найширші круги полїтиків, письменників і учених анґлїйського сьвіта і коли вони про нас дізнають ся та заговорять.

Покищо ся книжка ледви в руках кількадесяти Американців, а вже бачимо з нюйорської анґлїйської преси, що нею зацікавила ся. Се видно з кількох голосів, а зокрема зі статї Светозара Тонджорова в „Ню Йорк Івнінґ Мейл", котрий в цїлій своїй статї користував ся книжкою Ukraine's Claim to Freedom. (Сю статю подаємо низше в дословнім передруку).

Але се тільки початок, а праця в тім напрямі пійде дальше. Книжка небаром буде розіслана дійсно до всїх полїтиків і полїтичних письменників в Америцї і в Европі. Про се подбають вже ті українські орґанїзацїї, котрі подбали о видачу сеї цїнної книжки, — **одначе богато в тих заходах можуть їм помогти наші патріоти по провінциї та місцеві товариства і братства.** Вони повинні закупити по кілька примірників сеї книжки і дати її місцевим ґазетам, конґресменам, мейорам міст і т. д. Тодї дійсно можна би сказати, що Українцї **заливають Америку** (Злучені Держави і Канаду) **полїтичною лїтературою про свій нарід і його боротьбу за волю.**

Се нам принесе честь і зєднає прихильність широкого сьвіта, а се в нашій визвольній боротьбі дуже великий помічний чинник.

Тож треба над тим добре застановити ся і брати ся до дїла. Роботи є доволї, коби лише охочі робітники!

* * *

Зміст сеї книжки такий:

(По анґлїйськи):

1. Preface.
2. The Cry of Ukraine—*Edwin Björkman.*
3. The Ukrainian Revival—*Prof. M. Hrushevsky.*
4. The End of the Idea of Polish Empire—*Carl Leuthner.*
5. Position of the Ukrainians in Galicia—*Yaroslav Fedortchouk.*
6. Ukrainian Aspirations in Austria—*Dr. Longhin Tsehelsky.*
7. The Misrule of the Polish Aristocracy—*Simon O. Pollock.*
8. A Galician Governor.
9. The Ukrainian Movement in Russia—*Prof. Otto Hoetzsch.*
10. The Political Parties in Russian Ukraine—*Vladimir Doroshenko.*
11. Milukoff's Defense of Ukrainian Home Rule.
12. Russia's Expansion Towards Galicia.
13. Conclusion.
14. Appendix.

(По українськи):

1. Вступ.
2. Україна кличе о поміч, — написав **Едвін Беркман.**
3. Українське відродженє, — написав проф. **Михайло Грушевський.**
4. Конець ідеї польської держави, — написав **Карль Ляйтнер.**
5. Положенє Українців в Галичинї, — написав **Ярослав Федорчук.**
6. Українські аспірації в Австрії, — написав **др. Льонгин Цегельський.**
7. Безправства польської аристократії, — написав **С. О. Поллок.**
8. Галицький намісник (з „Украініше Рундшав").
9. Український рух в Росії, — написав проф. **Отто Геч.**
10. Полїтичні партії в російській Українї, — написав **Володимир Дорошенко.**
11. Мілюков оборонцем української автономії.
12. Заборчість Росії супроти Галичини.
13. Закінченє.
14. Додаток.

Крім того до книжки додано мапи. Ціну книжки оголосить ся окремо.

First Congress of a Submerged People.

The vast fund of idealism released by war, of which Jane Addams has written on another page, was concretely demonstrated in a cheering, hatwaving half thousand brawny young workingmen who almost raised the low roof of old Cooper Union in New York city last Saturday afternoon.

The meeting was the first Congress of Ukrainians ever held in the United States. The delegates, 507 in all, represented the 410 societies "composed of naturalized American citizens and of men and women about to become American citizens" who comprise practically all of the half million Ukrainians in this country. And the shouting was a thundering affirmative vote for a resolution demanding that the submerged races, the smothered folk, of Europe be given their day at the congress which shall settle the war.

Following a preface in which the Ukrainians "declare their allegiance to this republic and pledge it their undivided support in peace and war," President Wilson is called upon to present their cause to the conference of powers on these grounds:

"Imbued with the spirit of American democracy and believeing in equality of man and woman in political and civil matters, having learned of the opportunities afforded by the American institutions . . . this congress proclaims the right to democracy and autonomy for all nationalities in Europe now the object of contest in war.

"The above organization, composed of men and women who come from Ukraine, knowing the conditions prevailing in their motherland, naturally hope that when time of peace will come, their nationality will also be afforded democracy and autonomy.

"For the reason stated above they demand for their brethren in Europe the establishment of an independent Ukrainian state which should comprise the Ukrainians now inhabiting the countries of eastern Europe."

A bit later a thick-set, bearded man stood on the platform where Lincoln spoke—the platform which for generations has been hospitably open to every sort of protest—and spoke to them in rolling impetuous sentences of the Polish tongue which is the *lingua franca* of the Slavic East. All through he had his audience with him, admiring and eagerly applauding. But at one point the whole hall broke forth and would not down.

"What does he say?" asked the half dozen native-born who were present.

"He says," was the reply, "that Ukraina cannot be free alone; that until all the submerged peoples of Europe are free none will be really free, and the Ukrainians must help the others to their freedom."

The speaker was not a Ukrainian, but John Szlupas, M.D., president of the Lithuanian Autonomy Fund, which is as close kin to the meeting in purpose as the Lithuanians are in race. Its claims have been set forth in a volume published by Dr. Szlupas.

And following Dr. Szlupas was Simon O. Pollock, a New York lawyer, who recalled with feeling some years of his childhood spent in the Ukraine. Declaring this the first congress of a submerged people, he prophesied similar meetings of the other stifled races who are fighting in all armies, ravaged by every conqueror and, in peace as well as war, oppressed by all tyrants.

It was perfectly clear that the promise of both Czar and Kaiser of an autonomous Poland was no promise at all to these men. For while they have no love of kings, the oppression they feel most is that of the Polish nobles, their overlords in both Russia and Austria. They are insistent in pointing out that, though called Little Russians, they are as different from the Russians as are the Bulgars.

Their case was set forth in English for Americans by the Rev. Bychynsky, a Presbyterian minister of Pittsburgh, and, in a volume by eight contributors published for the occasion. There are almost 35,000,000 Ukrainians all told, mostly in Russia, occupying a territory larger than France. With no aristocracy and no middle class, they are a peasant race of ancient civilization, democratic in spirit, with a rich social life expressed in many forms of co-operative enterprise.

(The Survey, New York, November 6, 1915).

ЗАМІТКА ВІД РЕДАКЦІЇ.

Сю статю передруковуємо з поважного нюйорського тижневника The Survey (Огляд). Описуєть ся там хід нарад Українського Сойму в Ню Йорку. Редактор сеї часописи, котрий був самий на нашім Соймі, відносить ся у своїм описї дуже прихильно до Українського Сойму і до цїлого українського народного руху взагалї. Варта сю статю дати прочитати Американцям, щоби їх зацікавити нашою справою.

35,000,000 Ukrainians Struggling for Liberty.

SUBMERGED NATIONALITY APPEALS TO AMERICANS IN CONTEST WITH RUSSIAN PANSLAVISM.

By Svetozar Tonjoroff.

The aspirations to liberty of 35,000,000 of Ukrainians classified in the Russian official publications as "Russians," found expression at the joint congress of the Ukrainian National Association and of the Ruthenian National Union, which has just been held in New York.

The congress placed before the American public the fact that the Ukrainians who inhabit eastern Galicia and the broad belt of southern Russia known as the Chernozem (or Black Earth), although Slavs, are not Russians, and that their national existence is menaced by the movement directed from Petrograd, known as Panslavism, which aims at the Russification of all Slavic nations, whether within Russia or outside of it.

Their passionate desire to maintain their language, customs and traditions—all the elements that constitute nationality—has been stimulated by the prospects of a rearrangement of the boundaries of Europe at the close of the war.

A glance at the actual status of the Ukrainians in Russia will show some of the difficulties under which they are struggling to maintain their racial identity and to develop their literature, their industries and their civilization—a civilization which they insist shall not be Russian but Ukrainian.

"There has never been and never will be a Ukrainian language or nationality,"—is the principle enunciated in 1863, which has governed Russian policy toward the people of the Ukraine, the countrymen of Mazeppa, who number 30,000,000 in Russia alone. *The Ukrainian language was proscribed first in* 1690, and this proscription was made more stringent in 1876. In 1887 the Russian censor forbade the publication of an Ukrainian grammar on the ground that the language was "doomed to extinction."

EVEN SONGS PROHIBITED.

This prohibition extends even to theatrical performances and the printing of Ukrainian text to music. *In the schools of the Ukraine the use of the Ukrainian language is absolutely forbidden* and the instruction is carried on in Russian (or Great Russian), which although of the same Slavic stock, is practically a foreign tongue to the pupils.

In eastern Galicia the Ukrainians, who under the Austrian flag are designated as Ruthenians, are much better off so far as educational facilities are concerned. Under Austrian rule they have more than 2,500 of their own schools, and the University of Lemberg has become the center of the Ukrainian national revival. This has been accomplished in the face of the opposition of the dominant Polish nobility.

The hopes of the Ukrainians for a new order of things under a liberalized Russia pledged by various imperial decrees soon after the outbreak of the war, met with bitter disappointment with the advance of the Russians into eastern Galicia in the initial phase of the struggle.

The proclamation issued by Count Bobrinsky in September, 1914, upon his appointment as governor-general of Galicia, to the mayor of Lemberg, foreshadowed the policy which was rigorously adhered to as long as the Russian armies remained in Galicia.

"I think it necessary to acquaint you with the leading principles of my policy. I consider Lemberg and East Galicia the real cradle of Great Russia, since the original population was Russian. We will immediately introduce the Russian language and Russian customs.

"We shall forbid the convocation of your legislature during the war. All social and political organizations must be discontinued and may resume their activities only by permission."

REPRESSION COINED OUT.

This policy was carried out with energy. The schools and Lemberg University were closed and the reopening of the primary institutions only was permitted in a small number of cases. In every instance, however, only Russian textbooks were used. The Russian calendar was introduced. *Ruthenian books were destroyed by the Russian authorities and the exchange of telegrams and letters in the Ruthenian tongue was prohibited. M. Hrushevsky, a professor of history in the University of Lemberg, who had lectured in Ruthenian, was arrested.*

The activities of the Russian authorities were directed with especial force *against the Ruthenian Uniate Church,* which recognizes the authority of the pope. *Count Andrew Sheptitsky, metropolitan bishop of Lemberg, who ranks as the local head of the Ruthenian Church, was arrested and banished.*

All the documents and books in the prelate's collection, practically representing the entire history of Ruthenian Uniatism, together with all the church treasures, were seized, and some of them were destroyed.

Many priests were exiled; hundreds of nobles were sent to Siberia, and Russian orthodoxy became the rule of the day in accordance with the well-known Panslavist maxim: "One law, one tongue, one faith.

Only the return of the Austro-Hungarian armies put an end to the system of terrorism in East Galicia.

The Ukrainians, in their struggle for self-government and the preservation of their nationality, see only one hope in the future. That hope centres in the Duma, which has included in its programme of reforms a demand for the cessation of race persecution and the introduction of equal treatment for all the nationalities in the Russian empire.

(From the New York Evening Mail, Nov. 2, 1915)

ВІД РЕДАКЦІЇ. Сю статю помістив був п. Светозар Тонджоров, співробітник нюйорського дневника The New York Evening Mail у тій часописи дня 30-ого жовтня с. р. Стаття ся замітна своєю прихильностю до української справи і добрими інформаціями про неї. Просторо обговорює автор всї переслїдуваня, яких ся допускали ся Москалї супроти Українцїв підчас свого наїзду на Галичину. Ся статя заслугує також на те, щоби її як найбільше розширити між Американцями.

News from Russia.

AN OLD UKRAINIAN COSSACK ASKS TSAR FOR FREEDOM.

A deep impression was made on the Municipal Conference in Moscow by the speech of M. Ivanenko, the Deputy from Maikov. This handsome, full-bearded veteran, clad in a Cossack kaftan, with an enormous dirk in his belt, deeply stirred his audience with the fire of his simple and unceremonious oratory. "We must send a deputation," he shouted, "and say that Russia cannot go on like this, that we know how authority is falling to pieces."

"And I am charged to say," he continued, "that, in the words addressed to the highest authority, there must be mention of a full political amnesty. Dozens of our best men are languishing, and those who managed to escape from the authorities, and lived in freedom abroad, have left their bones on French soil for the best future of Russian soil."

(From The N. Y. Evening Post, November 2, 1915.

—o—

THE TSAR'S UNWRITTEN PACT.

M. Cruppi, who has returned from a visit to Petrograd, where he was received by the Czar, writes from Paris as follows:

Among our allies the crisis of munitions brought about a formidable crisis of conscience. When the peasant, the workingman, the industrial, intelligent Liberal, and the aristocrat learned that the army lacked rifles and shells, the whole nation rose as one man against the bureaucratic regime which, by its mistakes, permitted insolent Germany to advance on Russian soil. From that moment the regime was condemned, and there is not a single Russian who does not imperiously desire a thorough reform and organization of the country. This unanimous wish has brought about Ministerial changes which have removed certain men from power and handed authority to pure hands and to honest folk such as the present Minister of War. The Czar's further pact, unwritten, it

is true, but just as solemn as the October manifesto, which gave a Liberal orientation to policy, established a new relationship of confidence, and daily coöperation between the public authority and the Duma, representing the country. On August 16 one of the Ministers, after discussing the benefits which the country is entitled to expect from this development, insisted upon its "definite character."

(... N. Y. Evening Post, November 2, 1915.)

Ці українські новіщі новинки, подає нюйорським дневником „Ді Ню Йорк Івнінг Пост" за російськими ґазетами звучать:

СТАРИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОЗАК ЖАДАЄ ВІД ЦАРЯ ВОЛІ.

Велике враженє викликала на з'їзді представників міст в Москві промова М. [illegible]енка, висланника з Майкова. [illegible] з довгою бородою старець, [illegible] козацький жупан, з великим [illegible] за пасом, глибоко зворушив [illegible] своєю простою але огненною промовою.

Мусимо вислати депутацію — кликав [illegible] — і сказати, що в Росії не може бути дальше так як доси; що ми знаємо, як [illegible] Росії розпадаєть ся на кусні.

Мені поручено заявити — говорив він дальше, — що в словах, звернених до [illegible] власти (до царя), мусить [illegible] про повну політичну амнестію. Богато наших найлучших людий [illegible] а ті, що змогли втечи перед [illegible] і жили вільно за границею, [illegible] свої кости на французькій землі [illegible] красшу будучність землї російської.

ЦАРСЬКИЙ НЕПИСАНИЙ ДОГОВІР.

М. Крупні, котрий вернув ся з гостини з Петрограді, де був принятий царем, пише у своїй дописи з Парижа ось-що:

„У наших союзників (Москалів) недостача амуниції спричинила переворот [illegible]. Коли селянин, робітник, промисловець, інтелїґентний лїберал і аристократ [illegible] ся, що армії недостає крісів (карабінів) і куль, цілий нарід повстав як один хлоп проти бюрократичного правлїня, котре через свої похибки, позволило безвстидній Німеччині посунути ся на російській землї. Від тої хвилї осуджувано се правлїнє і нема анї одного Росиянина, котрий би не бажав собі як найрішучійше цілковитої реформи й організації краю. Се однодушне бажанє спричинило міністерські зміни, які усунули [illegible] людий від власти і передали власть в чисті руки і чесним людям, таким як теперішний міністер війни. Дальший царський договір, неписаний, се правда, але таксамо торжественний як жовтневий маніфест (з 1905 р.), який дав свободолюбну орієнтацію політици, навязав нові довірочні зносини і щоденне співділанє між властями і думою, яка представляє край. Дня 16-ого жовтня с. р. один з міністрів, обговоривши, яких користий може вижидати край по сім розвитку, настоював на сім, що се достаточний характер".

* * *

Як видно з тої другої нотатки, цар зробив неписаний договір з послами, в якім признав думі вплив на хід державної політики.

Крупні з Парижа каже, що сей договір хоч не писаний, але таксамо торжественний як жовтневий маніфест царя з 1905 р. Се порівнанє дуже нещасливе, бо цар сей маніфест раз-враз нарушував і „конституцію", хоч яка була куца все підскубував і мало що бракувало, а був би її цілком зніс.

Таксамо підскубував він і конституцію фінляндську, про яку видав торжественний маніфест 1905 р.

Впрочім ломанє договорів, хоч би не знати яких торжественних, вже лежить в крови російських царів; вони все ломили всякі договори, а найліпший документ їх віроломности — се зломанє Переяславського договору, який накладав на царів обовязок шанувати самостійність України.

НА ПІДСЛУХАНУ НУТУ.

Прийшов до мене біль,
Прийшов тай сїв за стіл;
Ішов від рідних піль,
Ішов від рідних сіл...

Казав, що там пожар,
Вся сила пекла й лють,
Що там до синїх хмар,
Кервавї луни бють...

Що буря все змела,
Остало вісім хат,
А на краю села
Упав мій рідний брат.

Такі думки снував
Мій біль — проворний ткач
І тихо підданав:
Терпи, мовчи, не плач!...

Ст. Ч-й.

Українські Січові Стрільці.

ОСІННІ НАСТРОЇ.

(ВІД ВЛАСНОГО ВОЄННОГО КОРЕСПОНДЕНТА).

(Право передруку застерігає собі автор).

Похило збігає громадська толока в мочаровату долину, в котрій примістило ся кілька куп листястих дерев, головно рудих дубів та зжовклих і зачервонілих беріз. На тлї зеленої мурави блищать до тихого, осіннього, теплого сонця рясні громадки білісінького морону та вилискуєть ся дрібний золотожовтий цьвіт козельцю, спертий на утленьке било.

На південний схід, за поздовжним горбом, серед схвильованого поля, порізаного на вузенькі шматки нив, заляґло велике село **Гнильче** поміж Галичем і Підгайцями. З толоки, зза горба його не видно, тільки чути з того боку якийсь неозначений гамір, по котрім пізнати недалеку людську оселю, і в котрім згодом можна виріжнити туркіт возів по дорогах, піянє когутів, порикуванє худоби, гавкіт собак, ґеґанє гусий, людські накликуваня. — **У тім просторім селї з покрученими на усї боки уличками, розкватировані тепер по хатах Українські Січові Стрільці: рекрути і „стара війна" (з 1914. р.).**

Стрільці-рекрути виходять сюди, на громадську толоку, вправляти ся у воєннім ремеслї.

Нас кількох зі **„старої війни"** стоїть на поздовжнім горбі над сим пасовиском. Оком „знавців", котрі „все те бачили і все те знають", приглядаємо ся вправам.

Перед нами лежить на землї розстрільна (швармлїнія). Така рівна, яка майже ніколи не буває на поли бою. Молоді лиця вправляючих ся Стрільців зачервонілі й осмалені вітром, очи блищать запалом.

Знаємо їх настрій. Пригадуємо собі його із наших вправ перед роком, давнійше навіть. Уявляло ся нам вже тодї, що се дійсна війна, а ми йдемо непроломимими рядами проти ворога і не уступимо, доки не побідимо. Цілий сьвіт стояв перед нами отвором. Здобуваймо!

За той рік, — скільки ми пережили! Супроти того давного настрою — ми сьогодня старики; а при тім „стара война", досьвідчена, і тверда в бою.

Що хвилї падуть прикази старшини:

— Одинцем стріляй!
— Стріляти!
— Огонь здержи!
— Чета 50 кроків вперед! Руш!

Відділ зриваєть ся на рівні ноги і посуваєть ся 50 кроків до нас.

Вже впали долів на мягку зелену мураву і знова стріляють.

„В поли", в боєвій лїнії виглядає воно дещо инакше. Звичайно розстрільна бодай трохи окопуєть ся і аж тодї починає стріляти. Одно лише зовсім як „в поли": **Від недалекої боєвої лїнії над рікою Стрипою чути стало глухий гук гарматних вистрілів, що сьогодня падуть надзвичайно часто.** Тільки близких вистрілів недостає до повної злуди...

Оглядаємо недокінчені **окопи**, сипані для вправи.

— Вони думають, що ворог обовязково мусить з п е р е д у іти приступом на окопи! — каже товариш. — Дивіть: отсї стрілецькі рови зовсім не окопані з боків. Видко, що вороже військо має згори заборонено стріляти на них з боків.

— Нічого, нічого! — каже другий. — В поли навчать ся. Будуть обезпечувати окопи проти крилового огню, будуть глубше копати, навчать ся замасковувати чорний від сьвіжої землї насип, щоби його неприятель не побачив тодї, як сего непотрібно. Також сипатимуть ширший насип, бо отсей пробє кожда кулька. В боєвій лїнії всего навчать ся. Знаєте: „практика — велике діло!" — як стало повторює писар у Карпенковій драмі „Бурлака". Зрештою се ще не викінчені окопи.

А довкола по полях і лїсах тягнуть ся цїлими кільометрами дійсні окопи з часу боїв у сих сторонах. Декотрі вже позасипувані, инші ще стоять. На них можна богато навчити ся. Є окопи взірцево зроблені, є й робота недбалих, ба й легкодушних, а навіть дурних жовнірів. Можна подибати так положені окопи, що з них жовнір не годен стріляти, як тільки ворог надійде хоч би трошки з боку. Тодї або не стріляй, або бий в плечі своїм товаришам, що стоять в окопах на переді. На дійсних, воєнних стрілецьких ровах можна також навчити ся, як н е в і л ь н о сипати окопів. Та чи показували рекрутам ту величезну укріплюючу роботу воюючого жовніра, — хто його знає. А варто би показати й обяснити.

Але тепер нема вже часу се зробити. Завтра сї товариші стають до в і й с к о в о г о асентирунку. Сьогодня вправляють ся вже останний раз на сих полях...

Там трохи з боку стоїть витягнена лїнія вправляючих крісами. На приказ усї враз знимають кріси з плечий і стають готові до стрілу.

На поли тихо, різко лунають тільки прикази старшини.

Подальше чети одної сотні стають „на рівновикі", щоби тим лекше розвинути розстрільну.

Всюди по пасовиску видно вправляючих.

Недалеко на стрільници чути крісові стріли.

З далеких нив на окружаючих горбах долїтає мельодійний, звінкий спів жінок, що збирають фасолю та викопують бараболю із чорної землї.

Високо у воздусї замаячіли нерівні ряди відлїтаючих на полудне журавлів. Кілька стад відлїтає, а одно ще кружить, мов бузьки перед відлетом, і нїби шукає найсильнійшого споміж себе, що потрафив би своїми дужими грудьми розбивати опірний воздух та промощувати дорогу решті гурми.

Здалека долїтає гамірне, змішане кракане відпливаючих воздухами у вирій журавлів:

— Кру, кру, кру!...

— До стопи кріс! — лунає серед того команда.

І земля гуде, вражена прикладами (кольбами) крісів.

— Чета двайцять кроків вперед — бігцем! — чути в иншім місци.

Тугі тїла легко зривають ся і скоками пробігають двайцять кроків.

Кругом їх шапок і рук і голов і цїлого тїла обвили ся довгі мягкі нитки білого павутиня. Знати, що „бабське лїто" дійшло до вершка розвою і зачинає клонити ся до свого заходу.

Підчас скорого бігу чети се біле прядиво дрібоньких чорнявих прядільників-павучків — напружуєть ся, несеть ся у воздусї і дрижить від легкого холодного вітру. Цїла чета наче одна велика арфа з множеством білих струн, що грає сумну мельодію осінньої пісні:

Видиш, брате мій, товаришу мій,
Відлїтають сірим шнурком
Журавлї у вирій.
Чути кру-кру-кру, в чужині умру.
Заки море перелечу —
Крилоньки зітру...

Жива арфа зболїлою грудию співає сю безсмертну пісню, а високо з поблідлої синяви небес вторують їй відлїтаючі местники грецького Аріона:

— Кру, кру, кру!...

Символїка звичайних, простеньких та повних змісту слів сеї стрілецької пісні розкаже Вам, читачу, про **гризучий біль наш і всїх сьвідомих справи Українців, біль, що злучив нас в одну сїмю, неначе зібрану при лїжку хорого любимця.**

Гей, гей! Завтра будете ви, відлїтаючі журавлї, далеко, — мете купати ся у теплійшім проміню палаючого сонця; — а сї хлопцї, за котрими тепер веть ся мягке павутинє білими нитками ніжного прядива, сї з а п р и с я ж е н і Стрільцї станууть завтраж до в і й с к о в о г о а с е н т и р у н к у...

Трудний наш лет вперед. В тяжкі хвилї мусить питати перемучений духово ріжними подіями Українець: Невже ж ми справдї перелетимо наше море? І засяємо в народів вольних колї? Чи зітремо перед часом крила?

Кру, кру, кру...

Гнильче (підгаєцького повіта), 12. жовтня 1915.

Ростислав Заклинський.

ЧАЛИЙ.

З ВОЄННОЇ САЛАМАХИ.

I.

Та французька офензива,
Най Бог заховає!
Хвальби купа, крику много,
Але діл... не має.
Зачала ся в понедїлок,
В середу скопала;
Німцї її вмить наляли
Горячого сала.
А Французи двіста тисяч
Війска потеряли
І хвалять ся, що два горби
В Німців відібрали...

II.

Сердить ся цар на Болгарів,
Маніфести пише.
Чорна сотня запищала,
Мов рудії миши...
А Болгарам не при дущі
Маніфест читати,
Лиш цареви відгукнулись
Болгарські гармати:
Один дурак собі пише
Ось-так — для забави
Другий дурень най читає,
Як такий цїкавий!...

„РУКИ ПО ШВАМ".

Коли „Америка" робить заміти, що хтось кидає болотом на „білого лебедя", то нехай признає, що той білий лебідь повинен справдї бути лебедем. Треба також признати, що ми маємо право й обовязок боронити ся. Бо цїлий час ми лише боронимо ся перед нападами. А коли „Америка" сама стане в позиції „руки по швам", то може бути певною, що нам анї в голові когонебудь зачіпати. Ми маємо за богато роботи, і тому лише з конечности мусимо тратити дорогий час на оборону себе. А щодо народної справи, ми мусимо її все і перед всїми боронити, бо се наш сьвятий обовязок. Коли би отсей напад „Америки" був лебедяною піснею, то се було би найкориснійше для народної справи.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Вл. Гудима, Ню Йорк. Вказівки для січових вправ поміщені в календари Сокола-Батька на 1914. рік.

НОВИНКИ.

ПРИЗНАНЄ ДЛЯ „СВОБОДИ" ВІД ПОСЛА ДО АНГЛІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

Редакція нашої часописи одержала сьогодня отсей лист від п. Д ж о з е ф а К і н ґ а, посла до англійського парляменту в Лондонї:

London, November 4, 1915.
House of Commons.

To the Editor of Svoboda:—

Dear Sir,

I am glad to have received a number of copies of your issue No. 124 of *Svoboda* (Oct. 21).

I congratulate you on the interest and ability of your paper. I wish every success to the legitimate aspirations of the Ukrainian national movement.

Yours truly
J. King.

(По українськи):

До Редактора „Свободи".

Вповажаний Пане,

Я радий, що одержав кілька примірників 124 ч. видаваної Вами „Свободи" (з 21. жовтня).

Я висловлюю Вам призанє за інтересне і спосібне редаґованє Вашої часописи. Желаю всякого успіху управненим стремлїням українського руху.

З поважанєм
Дж. К і н ґ.

ПРИВИТАНЄ П. ДЖОРДЖА РАФАЛОВИЧА.

Гурток духовної і сьвітської інтелїґенції з Ню Йорку й околиці запросив недавно приїхавшого до Злучених Держав гостя з Англії п. Джорджа Рафаловича дня 15. с. м. на спільну вечеру в готели Ст. Деніс в Ню Йорку.

Розмови про теперішне положенє нашого народу в Европі, про вигляди на поміч великих свободолюбних націй у змаганях наших братів у ріднім краю до свободи — та про працю тутешних Українців для сеї цїли протягнули ся до пізної ночи.

Учасники розходили ся з надією на дальші успіхи праці для здобутя симпатій культурного сьвіта нашому народови, — раді, що американська Україна мати-ме у своїх заходах щирого помічника в особі п. Джорджа Рафаловича.

ГЕРОЙ НА ПРОГНАНЮ.

Під заголовком „Герой на прогнаню — романтичний опис замаху" помістив Едвард Ґ. Сміт, співробітник нюйорського дневника The New York World в тій часописи дня 14. с. м. довший опис замаху на графа Андрія Потоцького. Автор статї згадує коротко про історію України; про польську господарку в Галичині, яка довела до атентату Мирослава Сїчинського; опісля про атентат, про засуд і про утечу зі Станиславова аж до Америки. Цїлий опис прихильний для Українців і їх завзятої боротьби проти дикого польського панованя над ними. В деяких подробицях опис неточний, але се авторови можна дарувати, бо се не звіт, а описове оповіданє до недїльного додатку часописи.

До опису автор додав портрет Мирослава Сїчинського, графа Андрія Потоцького й ілюстрацію, що представляє акт замаху.

КНИЖКА ПРОФ. М. ГРУШЕВСЬКОГО ПО АНГЛІЙСЬКИ.

Недавно появила ся в Лондонї в англійській мові книжка нашого славного ученого, професора львівського університету **Михайла Грушевського**, котрий — як звісно — вже майже рік сидить у московській вязници. Заголовок сеї книжки такий: **„Історичний розвиток українського питаня"** (The Historical Evolution of the Ukrainian Problem).

Про вартість книжки говорить само імя нашого славного історика і не потребуємо її хвалити, а признанє тій невеликій книжці висловлено вже хоч би тим, що перекладено її на мови всїх великих европейських народів. Згадаємо лише, що книжка представляє короткий, поглядово введений огляд історії українського народа — від найдавнійших часів до нинї.

Перекладу на англійську мову доконав п. Джордж Рафалович, додаючи від себе вступ і при кінци книжки яко додаток спис статий про українську справу в англійській пресї підчас війни і програму британського Українського Комітету.

Цїна книжки 30 центів, а з пересилкою 35 центів.

Дістати можна у „Свободі".

ПОЛЯКИ БЮТЬ СЯ В ГРУДИ...

Голова політичної організації тої частини польської суспільности, що стоїть по стороні Австрії, **Володислав Леопольд Яворський** на сторінках львівської часописи „Ґазети вечорної" підніс голос в українській справі. Пан Яворський признає скромно, що перед польською суспільностю стане тепер „питанє внутрішного житя на тлї змінених війною правно-державних відносин", та мимо сього не думає зовсім відречи ся давних гріхів і говорить про **„польську землю, на якій є значна домішка елементів або зовсім не-польських або недостаточно засимільованих"**. Таке поставленє справи для нас Українців не представляєть ся у нічім двозначно. Стара струна, виграна, хоть що правда звучить дещо тонче. Бож трудно инакше. Розуміє те п. Яворський, що у тій справі можна йому легко стати сьмішним. Слова польського політика під сю пору не вимагають ні поясненя ні оцінки. Та зате на вічну памятку треба затямити те признанє, з яким виговорив ся голова польської організації, що **„поборюванє нами (себто Поляками) українського руху, всяке підпиранє елементів, що в руських масах припізнюють розвиток української сьвідомости — є не лише шкодженєм Українцям, але рівночасно й ослабленєм польського становища супроти Росії"**. Признанє незвичайно цїнне! Для нас воно не є стилїстичним зворотом, але подією, що має свої історичні мотиви і своє історичне значінє. Визначний польський політик бєть ся в груди й остерігає свій нарід на будуче перед підпиранєм елементів, які в головній части винесли ся за Днїпро, а на нашій земли оставили лише поодиноких „приятелїв", яких хоронить: імя, рід і титул.

УЛИЧНІ БОРБИ В МОСКВІ.

Дня 27. серпня прийшло на улицях Москви до кріваних розрухів та борби з війском. Коли полїція хотїла арештувати йдучого улицею пяного салдата, — товпа почала його відбивати. В хвилї, як на місце прийшов відділ війска, розлючена товпа почала з трамваїв та лавок будувати барикади. Офіцир видав приказ стріляти. Три особи вбиті, много ранених.

РОДИМЦЇ! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ І НА ДАР ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ!

Протокол

з річного засіданя головного уряду Укр. Нар. Союза, відбувшого ся в днях 5—7. жовтня 1915 в місті Джерзи Сіти, Н. Дж. в домі У. Н. Союза, 83 Гренд Стр.

—o—

(Дальше).

СПРАВОЗДАНЄ ГОЛ. ОПІКУНА ДІТИЙ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

З кінцем падолиста 1914 р. обняв я уряд гол. опікуна дітий членів У. Н. Союза. У. Н. Союз числив 147 молодечих відділів з 3.952 членами. З переведенєм нової реформи в нашій організації число дітий членів зменьшило ся о 2.924. Причини до сего є сі: 1. Коли старі члени покидали У. Н. Союз, то забирали і свої діти з У. Н. Союза. 2. § 174 статута позволяє принимати до У. Н. Союза тілько діти тих людий, котрі вже є членами У. Н. Союза а не инших. 3. Ухвала XIII. гол. конвенції позволяє принимати до У. Н. Союза тілько такі діти, котрі вже мають 6 літ житя, а не молодші. 4) Теперішний лихий безробучий час є також одною з перепон, бо люди не є всилі оплатити навіть свого утриманя в теперішнім часі.

Загальне зіставленє числа дітий членів У. Н. Союза

від 30. падолиста 1914 р. до 31. серпня 1915.

місяць і рік	час. членів з поч. місяця	прибуло	убуло	ч. членів з кінцем місяця
Падол. 1914	—	—	—	3952
Груден	3952	63	749	3266
Січень 1915	3266	98	791	2573
Лютий	2573	156	213	2516
Марець	2516	38	575	1979
Цьвітень	1979	40	182	1837
Май	1837	8	280	1565
Червень	1565	86	68	1583
Липень	1583	7	41	1549
Серпень	1549	8	25	1532
		504	2924	

Приріст і убуток дітий членів У. Н. Союза за час від 30. падолиста 1914 до 31. серпня 1915 представляєть ся так:

З кінцем падолиста 1914 було дітий 3.952.

Принято нових членів за висше означений час 50.

Принято наново 402.

Принято з переступними листами 52.

Разом 4.456.

За весь той час виступило 2.912 членів, умерло 12 — остало з кінцем серпня 1915 р. 1.532 членів.

До У. Н. Союза належать тепер слідуючі молодечі відділи:

ч. від.	Назва місцевости	ч. чл.
1.	Шамокін, Па.	47
2.	Монт Кармел, Па.	27
4.	Джерзи Сіти, Н. Дж.	11
5.	Монт Кармел, Па.	10
7.	МакАду, Па.	15
9.	Ст. Клер, Па.	52
10.	Ансонія, Конн.	3
12.	Йонкерс, Н. Й.	7
17.	Вест Павлет, Вт.	2
18.	Сімор, Конн.	8
24.	Шамокін, Па.	1
28.	Маганой Плейн, Па.	34
29.	Рон, Па.	17
30.	Бреслав, Па.	21
33.	Нортгемптон, Па.	87
38.	Обурн, Н. Й.	79
39.	Сиракюз, Н. Й.	13
40.	Едвардсвіл, Па.	33
41.	Дженет, Па.	15
42.	Пасейк, Н. Дж.	26
43.	Сімпсон, Па.	5
45.	Філядельфія, Па.	10
47.	Ембрідж, Па.	21
53.	Пітсбург, Па.	4
57.	Когус, Н. Й.	14
63.	Форд Сіти, Па.	22
65.	Елізабет, Н. Дж.	10
66.	Ню Йорк, Н. Й.	1
70.	Джерзи Сіти, Н. Дж.	17
73.	Провіденс, Р. Ай.	6
87.	Ланкестер, Н. Й.	24
90.	Сентралія, Па.	20
91.	Мікіс Ракс, Па.	18
98.	Шенандоа, Па.	15
99.	Вілксбери, Па.	27
102.	Клівленд, О.	21
104.	Перт Амбой, Н. Дж.	52
105.	Філядельфія, Па.	8
106.	Шікаго, Ілл.	6
109.	Вентлейвіл, Па.	13
123.	Скрентон, Па.	5
128.	Лорейн, Па.	1
132.	Мікіспорт, Па.	40
133.	Ньюарк, Н. Дж.	13
135.	Смок Ров, Па.	4
136.	Карнегі, Па.	2
137.	Лакаванна, Н. Й.	16
142.	Ембрідж, Па.	23
147.	Алентавн, Па.	20
155.	Перт Амбой, Н. Дж.	50
160.	Джемейка, Н. Й.	15
165.	Шікаго, Ілл.	17
168.	Перт Амбой, Н. Дж.	8
170.	Джерзи Сіти, Н. Дж.	7
176.	Ню Йорк, Н. Й.	9
179.	Ст. Луіс, Мо.	2
194.	Міннеаполіс, Мінн.	2
203.	Бруклин, Н. Й.	6
210.	Вестчестер, Н. Й.	18
211.	Стейнелтон, Н. Й.	12
213.	Байон, Н. Дж.	23
218.	Юнгставн, О.	15
222.	Маганой Сіти, Па.	54
223.	Вілксбери, Па.	9
224.	Бел Валей, О.	5
227.	Дерри, Па.	18
228.	Ст. Клер, Па.	8
229.	Скрентон, Па.	15
230.	Юнгставн, О.	18
234.	Елізабет, Н. Дж.	24
237.	Честер, Па.	43
239.	Філядельфія, Па.	3
243.	Шікаго, Ілл.	20
244.	Белфонт, Па.	1
245.	Трентон, Н. Дж.	6
246.	Кромптон, Р. Ай.	2
247.	Вест Пулман, Ілл.	20
251.	Клівленд, О.	21
257.	Спрінг Валей, Н. Й.	2
258.	Пітсбург, Па.	11
259.	Шікаго, Ілл.	20
262.	Ансонія, Конн.	4
270.	Джерзи Сіти, Н. Дж.	13
276.	Ембрідж, Па.	9
283.	Обурн, Н. Й.	14
287.	Вілксбери, Па.	8
288.	Бетлегем, Па.	10
289.	Елізабет, Н. Дж.	5
308.	Ст. Луіс, Мо.	4
326.	Авока, Па.	11
338.	Монесен, Па.	14
347.	Мілвіл, Н. Дж.	1
350.	Майнерсвіл, Па.	7
357.	Нортумберленд, Па.	1
384.	Карнегі, Па.	7

Разом 95 відділів, а в них 1.532 членів.

Фінансове справозданє Молодечого У. Н. Союза представляєть ся так:

ДОХІД:

Падолист 1914 р.	$772.26
Грудень	768.87
Січень 1915 р.	425.07
Лютий	493.61
Март	451.98
Цьвітень	361.33
Май	326.64
Червень	328.51
Липень	300.83
Серпень	398.90
Разом	$4.628.00

РОЗХІД:

Падолист 1914 р.	$585.00
Грудень	685.00
Січень 1915 р.	215.00
Лютий	665.00
Март	925.00
Цьвітень	195.00
Май	195.00
Червень	195.00
Липень	265.00
Серпень	375.00
Разом	$4.300,00

По відтягненю розходів від доходів остає надвишка $328.00.

Розходи за час від 1. падолиста 1914 до 31. серпня 1915 представляють ся так:

На „Просвіту" виплачено	$1.210.00
Посмерт. за померших дітий	2.400.00
Пенсія гол. опікунови	650.00
Платня гол. екз. комітетови за пад. і груд. 1914 р.	40.00
Разом	$4.300.00

Коротеньке справозданє з діяльности У. Н. Ради, вибраної XIII-тою гол. конвенцією У. Н. Союза.

1. У. Н. Рада, котрої я є предсідателем, складаєть ся з тихсамих членів, котрих вибрала XIII. гол. конвенція У. Н. Союза.

2. Ухвалених XIII. гол. конвенцією $1.000 для У. Н. Ради їй виплачено. У. Н. Рада видала також поклик до українського загалу у Злучених Державах, щоби складати жертви на „Фонд визволеня України". На сей фонд зібрано досі $22.702.02.

3. Із зібраних фондів У. Н. Рада переслала до рідного краю на руки п. Романчука для вдів і сиріт, потерпівших на війні і на другі потрібні цілі, суму $6.075. У. Н. Рада видала чотири книжки в англійській мові: 1. „The Russian plot to seize Galicia", 2. „The Ukraine and the Ukrainians", 3. „The Ukrainians and the European war", 4. „Russia, Poland and the Ukraine", як також закупила книжку „The Ukraine" з Лондону від п. Джорджа Рафаловича в 500 примірниках за суму $100. У. Н. Рада вислала $200 до Льозанни в Швайцарії на виданє 4-ох чисел української часописи в англійській мові, котра має бути прислана тут і роздана поміж Американців.

4. У. Н. Рада делєгувала д-ра С. Демидчука в українських справах до австрійського амбасадора у Вашінгтоні.

5. У. Н. Рада постановила висше згадані видавництва в англійськім язиці розіслати по всіх амбасадорах у Вашінгтоні, як також по всіх консулях в ріжних містах у Злучених Державах і Европі.

6. У. Н. Рада постарала ся о обстальованє відзначків „Жертвам війни" яко памятку для всіх тих жертводавців, котрі жертвують 25 центів або більше на Фонд визволеня України.

Окрім того У. Н. Рада має ще на приміті инші важні справи, котрі саме тепер виконують ся або зістануть виконані в найблизшій будучности.

(Дальше буде).

З НАРОДНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ.

—o—

До Народної Канцеларії надійшли зі старого краю листи для слідуючих осіб:

142. Сидорак Ілена від батька Дмитра—Волчинець, Бук.
143. Литвин Савка (Жовтанці) від Вавр. Годованського.
144. Кедьо Стефан від жени Анни—Березова, п. Хирів.
148. Костинюк Гр. від сестри Зузанни—Волчинець.
149. Червінський Онуфрій від ж. Вероники—Волчинець.
150. Гурей Тихон від жени Йосифи—Волчинець.
152. Нападій Яків, Гринько, Василь і Никола від брата Данила, з війска.
153. Сегедин Никола від брата Г...—Волчинець.
154. Гурняк Мих. від доньки М...—Веренчанка, Бук.
155. Яківюк Ник. від жени Пара...—Ростоки, Бук.
156. Колотило Ник. від жени Евфрозини—Лукавець.
157. Симеон Симочко з Ямниці (коло Станиславова) пошукує сина.
158. Гошовський Дмитро від Евгенії Ембер — Петічок, Снятин.
159. Гайхерт Гелена з Веренчанки (Бук.) пошукує мужа.
160. Андрійчук Іван від жени Маруні — Небилів, п. Калуш.
161. Березовський Андрій від доньки Агафї — Черногузи — (Бук.)
165. Бабюк Кость від брата Дмитра — з війска 24 п. п.
166. Москалик Александер (з Гавриляківців п. Кіцмань) від брата Николи — з війска 36 п. об. кр.
167. Петрів Михайло (з Добринова — Підгайці) від Січового Стрільця Степана Кіржецького.
168. Гуменний Михайло від брата Івана з війска.
169. Михайлич Іван (з Устя біск.) від Якова Романюка — зі шпиталю.
170. Рипяк Теодор від Едв. Урбана (дім банковий) в Берні.
172. Ґеречка Василь від сина Павла (богослова) Львів
173. Пікула Йосиф від доньки Александри — Русів — Снятин.
174. Грицко Іван від жени Марії — Красна — Петранка.
175. Семянчин Михайло від жени Анни — Красна — Петранка.
176. Літинський Йосиф від жени Анелї — з Буковини.
180. Ґалькевич Іван від Миговича Івана — Небилів — Перегінсько.
181. Сітневич Іван від жени — Рогізна — Садагура (Буковина).
183. Кропивич Мих. (з Перегінська) від брата Дмитра.
184. Марфей Петро с. Івана (з Кобак) від брата Січ. Стрільця Михайла.
185. Кузьмович Онуфрій від Кароля Шурґота (зі шпит.).
186. Данилюк Мих. (з Княжа) від сина Дмитра (з війс.).
187. Маланяк Гринь від Теодора Маланяка (з війска).
188. Куцак Артемій (з Буковини) від сетри Домінїки.
189. Волошин Гнат від Сем. Михайлишина (з війска).
190. Брощак Варвара від брата Францїшка.
191. Косцельняк Йос. від Стефана Янковського.
192. Аронець Семен і Іван від брата Якима.
193. Руснак Яким від Мафтея і Домки Ґарматюк, з Бук.
194. Череватий Вас. від брата Николи, богослова.
196. Гавриш Гринь (з Кобак) від бр. Николи (зі шпит.).
197. Трефяк Іван (з Чортівця) від бр. Семена, зі шпит.
198. Дмитрюк Манолій від брата Василя з Черновець.
199. Мельничук Антін (з Комарова, п. Сокаль) від Александра Піри.
201. Гук Антін від брата Івана (Січ. Стрільця)—Вільшаниця вел., п. Золочів.
202. Городецький Ілько від брата Стефана (Січ. Стрільця)—Болшівці, п. Рогатин.
204. Ткачук Василь від брата Нестора—Глібока (Бук.).
205. Гнатюк Микола від брата Михайла (з війска).
206. Даскалюк Теодор пошукує свого сина—Бербешті.
207. Тильний Данило (з війска) пошукує Антона Тильного, Вас. Кушнірика і Якова Голїнатого.
208. Сенів Ст. від брата Ожґевича Павла (Січ. Стріл.).
209. Надорожний Яким від Луки Шелеста—Пониковиця мала, п. Броди.
210. Шумський Никола від сестри Марії—Стрий.
212. Міґаін Юстина від Дїтчука Стефана.
213. Дода Антін (з Іванівки) від Дїтчука Стефана.
214. Вілгош Михайло (з Іванівки) від Дїтчука Стефана.
216. Івасюк Георгій від жени Параски—Непольокуц.
217. Марків Вартоломей (полонений в Росії) пошукує своїх свояків і знакомих.
218. Левентюк Дмитро від Олени Драбик—Рогізна, Бук.
219. Дудар Микола від Стеф. Наливайка, з війска.
220. Чернятовський Георг від бр. Дмитра—Веренчанка.
221. Ткачук Іван від жени Трини—Гавриленте (Бук.).
222. Кальницька Марія від матери Катерини Жох—Березів, пов. Ст. Самбір.
223. Бемиш Людвик від Михайла Ріхтера—Будилів, пов. Бережани.
224. Кащишин Анаст. від Марії Огоновської—Перемишль.
225. Зварич Анд. від Анни Костащук—Тулова, п. Снятин.
226. Люполяк Георг від Ізидора—Чернївці.
227. Вишинський Георгій від жени Параски—Лукавець.
228. Лютик Карпо від жени Аксани—Глібока (Бук.).
229. Болотнюк Кость від ж. Ірени—Залуче, п. Снятин.
230. Баланюк Ілуца від жени Одокії—Жадова (Бук.).
231. Ганчер Іван від жени Домінїки — Глібока (Бук.).
232. Крикливиць Тинця від брата Стефана — Лашківка, (Буковина).
233. Чапига Никола від матери Параски — Снятин.
234. Викирчук Георг від Андрія Джурана — з війска.
235. Кос Василь від жени Настуні — Ясенів — Перегінсько.
236. Сеґедин Никола від Николи Сеґедина Георгія — Волчинець (Бук.).
237. Джурковець Михайло від жени Анастазії — Іспас (Буковина).
238. Нагірняк Георгій від жени Ілени — Іспас — Майдан (Бук.).
239. Курчаба Ігнатій від сина Степана з війска.
240. Кваснюк Марія від Івана Гарасимчука з війска.
241. Затильний Ясько і Мартин (з Білого Потока, п. Чортків) від брата Михайла з війска.
242. Медвідь Юстин від Сеня Клеменса з війска.
243. Бабюк Манолій з Дубовець (Бук.) від брата Адама з війска.
244. Шелепенда Георгій с. Андрія (з Милятинець — Бук.) від матери.
245. Любинецький Іван (зі Сопронівки, п. Скалат) від брата Адама з війска.
246. Шевага Константин (з Гарасимова — Городенка) від монаха П. Шеваги.
247. Мироненко Емілія пошукує Івана Микитина з Красної, п. Калуш і Петра Щербановського з Карапчїв (Буковина).
248. Костинюк Андрій від Варвари Бандурки—Карлів, п. Снятин.
249. Охоцімський Володимир від жени Марії—Усте Путилів (Буковина).
250. Калинчук Кость від брата Івана—Усте Путилів.
251. Миґас Йос. від брата Василя, з війска.
252. Войцеховський Валентій від жени Вікторії—Ляшки-Бобровсько.
253. Оришко Ілько зі Сухоставу (Гусятин) від брата Семка, з війска.
254. Степанів Ксеня (з роду Наквацка) від батька Пилипа Жука, з війска.
255. Марціхів Іван від брата Йосифа, зі шпиталю.
256. Вівчар Георг (з Чорного Потока-Заставна) від Іфрента Вівчара, з війска.
257. Сенюк В. від жени Теклї—Різдвяни, п. Мартинів.
258. Пронїчук Дмитро від жени Параски—Тенуча-Печенїжин.

—o—

Отсим повідомляємо всїх інтересованих, що листи до старого краю відсилаємо кождого тижня, покористуючи ся найдогіднїйшими кораблями. Окремих посьвідок на вислані листи ми не пересилаємо. Пересилка звичайних листів коштує 25 цнт., реджістрованих 40 цнт.

Просить ся інтересованих, котрі хотять відобрати листи, подати свою точну адресу і долучити на покритє коштів пересилки 25 цнт. а з Канади 40 цнт.

Також просимо подати число, яке є подане при Вашім листі в повисшім оголошеню „Свободи".

—o—

Всї чеки, моні ордери і листи адресувати і посилати на адресу:

INFORMATION BUREAU,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Народна Канцелярія „Укр. Нар. Ради" в Америцї.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 96, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся в парафіяльній гали під ч. 700 сема улиця дня 21. падолиста с. р. о годині 2-гій пополудни. Нових членів будеть ся принимати до Братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. — М. Лапик, секр.

БАВНД БРУК, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 344, сим повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 21. листопада с. р. о годині 2-гій пополудни. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. Будеть ся вибирати новий уряд. — П. Когут, предс.; І. Лївкович, секр.

АЛЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 20. листопада с. р. точно о годині 2-гій пополудни в гали під церквою. Кождий має явити ся, бо буде справозданє касове з цілого року і переведе ся вибір нового уряду на рік 1916. Буде ся принимати нових членів до Братства без вступного, а до У. Н. Союза за половину, значить за одного доляра. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — М. Ярема, предс.; Т. Ференц, кас.; З. Гуцайлюк, секр.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 308, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 21. листопада о годині 2-гій пополудни. Котрий член не явить ся, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — В. Шалапій, предс.; Н. Оліґроцький, секр.; С. Коробій, кас.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеть ся в неділю дня 21. листопада с. р. о годині 1-шій в гали церковній. — І. Даньків, предс.; М. Фтомин, секр.

ГОЛИЙОК, МАСС. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 52, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 21. падолиста с. р. під числом 24 Олївер Ст. Просить ся членів явити ся на означений час, бо буде справозданє касове з цілого року і вибір нового уряду. — Ів. Серединський, секр.

БРІДЖПОРТ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 15, повідомляє своїх членів, що 21. падолиста с. р. точно о 1-шій годині, відбудеть ся річний мітінґ, на котрім кождий член безусловно має явити ся, бо буде річне справозданє урядників і вибір нового уряду. На сім мітінґу буде принимати ся нових членів без вступного до Братства, а до У. Н. Союза після статута. Кождий член повинен привести з собою бодай одного нового кандидата. Котрий член не явить ся на сім мітінґу, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — М. Козак, предс.; В. Стельмах, кас.; Г. Стельмах, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКР. НАР. СОЮЗА

за жовтень 1915 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1	263.61	76.	120.16
2	146.89	77.	14.69
3	15.93	78.	43.58
4	76.01	79.	16.38
5	20.89	81.	62.55
6	12.76	82.	52.22
7	78.04	86.	62.79
8	6.47	87.	49.37
9	19.25	89.	6.14
10	295.46	90.	15.76
11	7.76	91.	79.70
12	122.01	96.	33.97
13	42.94	98.	55.15
14	25.00	99.	64.66
15	23.72	102.	105.05
16	32.41	104.	91.54
17	10.62	105.	88.05
18	34.97	106.	274.83
19	16.03	109.	102.92
20	28.71	112.	22.51
21	24.12	113.	42.72
25	17.13	117.	58.00
26	44.00	123.	16.98
27	37.00	124.	47.33
28	38.97	125.	40.90
29	100.04	127.	62.48
38	136.72	128.	25.37
39	39.19	132.	39.34
41	28.04	133.	125.55
42	49.48	135.	14.31
43	8.14	136.	28.40
45	56.93	137.	16.16
47	67.95	138.	14.88
50	17.00	140.	14.45
51	23.22	142.	74.35
52	27.28	145.	14.46
53	21.24	146.	43.49
56	38.58	147.	56.89
57	52.82	148.	13.32
63	152.11	149.	36.67
65	78.78	150.	15.55
66	51.96	151.	41.39
67	33.80	155.	114.75
69	36.28	160.	72.60
70	142.71	162.	14.16
71	23.73	165.	44.30
73	14.00	168.	43.28

Відділ	запл.	Відділ	запл.
170.	99.42	254.	42.20
171.	10.99	255.	35.33
173.	35.58	256.	14.64
174.	24.63	258.	22.54
175.	55.01	259.	60.28
178.	35.76	261.	22.36
179.	58.23	262.	13.58
180.	5.59	263.	9.69
181.	16.50	270.	66.34
186.	72.46	271.	8.08
191.	75.94	273.	12.98
192.	14.77	274.	30.93
195.	26.97	276.	52.60
198.	13.11	277.	31.38
200.	34.57	278.	28.59
202.	18.82	282.	39.36
203.	39.17	283.	42.45
205.	18.15	286.	15.76
206.	38.37	288.	31.19
209.	67.56	290.	24.14
210.	22.34	291.	30.44
211.	30.71	292.	71.98
213.	98.21	293.	7.95
214.	11.51	295.	23.18
215.	31.47	300.	84.49
217.	109.58	301.	89.34
218.	79.28	303.	12.62
220.	16.56	305.	21.96
221.	138.37	308.	17.79
223.	25.38	314.	11.81
224.	20.95	315.	18.04
225.	45.70	316.	58.69
228.	19.89	317.	48.15
229.	106.71	318.	27.31
230.	26.91	320.	3.06
233.	27.74	321.	31.03
234.	38.92	322.	25.24
235.	52.17	323.	35.11
237.	83.10	324.	24.74
238.	6.40	326.	55.54
239.	100.99	330.	43.33
240.	20.25	332.	23.25
241.	25.95	334.	7.12
243.	21.96	336.	47.20
244.	25.22	338.	86.75
245.	11.28	339.	38.24
246.	21.28	341.	17.78
247.	63.26	342.	66.68
248.	28.22	344.	18.65
250.	8.41	346.	10.36
251.	33.86	347.	12.16

Відділ	запл.	Відділ	запл.
349.	25.52	379.	26.00
350.	49.13	380.	23.09
351.	16.85	381.	11.70
354.	27.23	384.	22.84
355.	33.45	385.	13.47
356.	7.56	386.	13.73
357.	12.16	388.	15.60
360.	36.76	391.	29.30
363.	36.58	392.	11.47
364.	12.08	393.	18.14
365.	37.29	395.	3.65
367.	26.99	396.	27.64
369.	39.92	397.	21.18
370.	18.46	400.	39.69
371.	22.34	401.	22.07
373.	25.30	402.	31.15

Місячні вкладки за діти членів	557.24
На сплату морґечів	75.00
Процент від морґечів	163.25
Приходи друкарні	2.933.64
На сплату капіталу	50.00
„Свобода" процент від позички	63.12
Рент від дому У. Н. Союза	164.00
До фонду сирітського вплинуло	500.00
Зворот невиплачених членів	12.00
Разом	14.204.93

РОЗХОДИ:

Посмертне по бл. п.:

Поточняк Катерина, від. 229	1.000.00
Мороз Михайло, від. 325	50.00
Дроздович Николай, від. 12	1.000.00
Мілянич Іван, від. 102 (запомога з його посмертного)	900.00

Запомоги з фонду убогих:

Страка Кароль, від. 255	75.00
Микитка Василь, від. 330	75.00
Пудик Василь, від. 338	25.00
Гривняк Афтанас, від. 38	100.00
Ющак Федор, від. 104	100.00
Лабант Анна, від. 125	25.00
Зендран Ірон, від. 276	75.00
Янішевич Василь, від. 301	50.00

Сирітські части:

Васько Марія, від. 203	400.00

Адміністраційні видатки:

Платня головних урядників	290.00
Платня головного опікуна	65.00
Платня помічника	60.00
Рент за жовтень	30.00
Видатки офісові і адміністр.	296.49
Кошти річного засідання	963.73
„Свобода" за жовтень	607.10
„Просьвіта" на видавництва	281.93
На приготоване першого Українського Сойму	225.00
На народні цілі	116.50
Розходи друкарні	3.425.92
Разом	10.266.67
Готівка з кінцем вересня	135.496.00
Прихід за жовтень	14.204.93
Разом	149.700.93
Розходи за жовтень	10.266.67
Готівка з кінцем жовтня с. р. остає	139.434.26

БІЛЯНС
з днем 31. жовтня 1915 р.

Стан чинний:

Готівка	139.434.26	
Морґечі	47.100.00	
Реальність	19.500.00	
Бонди	49.515.00	
Друкарня	25.200.00	**280.749.26**

Стан довжний:

Фонд посмерт.	52.223.85	
„ резерв.	111.704.82	
„ адміністр.	41.730.99	
„ убогих	8.717.53	
„ народний	8.631.51	
„ сиріте.	57.740.56	**280.749.26**

Невиплачені посмертні запомоги за членів, померших по день 31. жовтня 1915, числять $24.084.55.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
А. Шаршонь, гол. кас. У. Н. С.
С. Ядловський, г. ф. секр. У. Н. С.

РІДКА НАГОДА!

ДО ВІДОМА ВСІМ ЧЛЕНАМ І МІСЦЕВИМ УРЯДНИКАМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, А ТАКОЖ ВСІМ ТИМ, КОТРІ ДОТЕПЕР НЕ Є ЧЛЕНАМИ У. Н. СОЮЗА.

На підставі ухвали, яку принято на річнім засіданю головного уряду Українського Народного Союза в жовтни с. р., отсим подаєть ся до загального відома, що Український Народний Союз буде приймати нових членів в місяцях падолисті і грудни 1915 р. і в місяци січни 1916 р., почавши від дня 1. падолиста с. р. до дня 31-го січня 1916 р., за ПОЛОВИНУ ВСТУПНОГО.

Від 1. січня 1915 р. нові ЧЛЕНИ Укр. Нар. Союза при вступі платили вступне в сумі $2.00. На підставі висше згаданої ухвали в протягу висше згаданого часу нові члени будуть платити лише $1.00 вступного (за що отримають грамоту, відзнаку, книжочку і статут).

Кожде ТОВАРИСТВО ЧИ БРАТСТВО, котре приступить до У. Н. Союза яко відділ в місяцях: падолисті і грудни 1915 р. та в січни 1916 р., буде приняте за половину вступного т. є. $5.00 (за $5.00 отримає також само як перше за $10.00: книги, чартер і печатку відділу). Ся опустка є лише для тих нових відділів, котрі приступлять до Укр. Нар. Союза в часі від 1-го падолиста 1915 р., до 31-го січня 1916 р.

Кождий місцевий секретар (орґанізатор) У. Н. Союза буде управнений, як і попередно, до 50 цнт. орґанізаторської нагороди за кождого новоорґанізованого члена.

Крім звичайної нагороди кождий місцевий ОРҐАНІЗАТОР, ЧИ ТО УРЯДНИК ЧИ ЧЛЕН, отримає надзвичайну нагороду, коли від 1. падолиста с. р. до 31. січня 1916 р. зорґанізує більше число членів до Укр. Нар. Союза. І так:

За 15 нових членів отримає гарну орґанізаторську відзнаку.
За 25 нових членів отримає готівку в квоті $5.00.
За 50 членів отримає готівку в квоті $10.00 і гарну срібну відзнаку.
За 100 членів отримає готівку в квоті $25.00 і гарну золоту відзнаку.

Імена тих місцевих орґанізаторів, котрі придбають меньше число нових членів як висше подано, будуть вписані в „Золотій Книзі" яко щирих робітників і орґанізаторів Укр. Нар. Союза.

Тож, Панове місцеві урядники і члени та прихильники У. Н. Союза, беріть ся до праці і старайте ся приєднувати як найбільше число членів до У. Н. Союза, а також заслужити собі на добре імя в історії нашої орґанізації.

До висше згаданих нагород КОЖДИЙ ЧЛЕН І МІСЦЕВИЙ ОРҐАНІЗАТОР має повне право, коли на них заслужить.

Коли би хто потребував якихнебудь інформацій, нехай віднесеть ся по них на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
P. O. Box 76 — Jersey City, N. J.

ЗА ГОЛОВНИЙ УРЯД УКР. НАР. СОЮЗА:

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
М. Угорчак, гол. рек. секр. У. Н. С.
С. Ядловський, гол. фін. секр. У. Н. С.
А. Шаршонь, гол. касієр У. Н. С.

ПОДЯКА.

Складаю щиро сердечну подяку Українському Народному Союзови за скоре виплачене посмертного по моїм мужу бл. п. Федорі Боївка. Дай, Боже, щоб У. Н. Союз зростав і процвитав як найкрасше поміжи всіми другими орґанізаціями і щоби був опікуном для всіх сиріт і вдів. — З поважанєм, Анна Боївка з Маганой Плейн, Па.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подаєть ся до загального відома, що з днем 15. падолиста 1915 р. молодечий (діточий) відділ 12 У. Н. Союза зістав відсуспендований і його членам з висше згаданим днем зістали вповні привернені всі права, котрі вони мали перед суспендованєм відділу.

Макаду, Па., 15. падолиста 1915.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.

ВИКАЗ

УБИТИХ, РАНЕНИХ, ПОЛОНЕНИХ І ПРОПАВШИХ УКРАЇНЦІВ У ТЕПЕРІШНІЙ ВІЙНІ.

—o—

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота (інфантерія)
стр. = стрільці (єгри)
у. = улани
д. = драґони
а. = артилерія (полева)
а. кн. = артилерія кінна
а. гір. = артилерія гірська
а. кр. = артилерія кріпосна
г. = гавбиці (полеві)
г. т. = гавбиці тяжкі
пн. = пionipи
сап. = сапери
тр. = трен (достава амуніції і живности)
с. = санітети
л. = ляндвер (піх. краєвої оборони)
у. л. = улани ляндвера
а. л. = артилерія ляндвера
г. л. = гавбиці ляндвера
з. о. = загальне ополчене (ляндштурм)
ж. = жандармерія
ск. ст. = скарбова сторож.

Подане при імени число означає полк (реґімент), батальон або дивізію.

—o—

(Дальше).

Листа утрат ч. 154

видана 2. цьвітня 1915.

РАНЕНІ:

Ґаврон Василь, 95 п.
Ґолійчук Іван, 9 п.
Ґудз Григорій, 9 п.
Данчук Яким, 95 п.
Данилюк Дмитро, 36 л.
Доминяк Тома, 95 п.
Друль Павло, 95 п.
Дуплавий Василь, 58 п.
Жирак Михайло (Петра), 30 стр.
Залещук Никола, 30 стр.
Зелізко Никола, 36 л.
Зіріян Василь, 30 п.
Іванкевич Іван, 9 п.
Ізворський Фльоріян, 36 л.
Качор Гнат, 95 п.
Кічук Тома, 30 стр.
Кіпяк Теодор, 95 п.
Кіршук Михайло, 9 п.
Климончук Василь, 58 п.
Клиш Іван, 30 стр.
Кобилянський Михайло, 36 л.
Комаринський Михайло, 95 п.
Комета (Хомета) Кирило, 95 п.
Конів Прокіп, 9 п.
Костишак Адам, 36 л.
Ковнач Ілько, 95 п.
Кравчинський Антін, 95 п.
Кривий Михайло, 3 сап.
Кубій Корнило, 95 п.
Кубик Павло, 9 п.
Куфлик Василь, 36 л.
Кунець Теодор, 95 п.
Киселиця Олекса, 30 п.
Лазінський Стефан, 9 п.
Лихович Іван, 95 п.
Лавринович Іван, 36 л.
Лебідь Михайло, 95 п.
Лелій Никола, 9 п.
Левенчук Андрій, 36 л.
Мацуляк Михайло, 36 л.
Маґурчак Василь, 9 п.
Майка Павло, 30 стр.
Марак Василь (Демко), 95 п.
Марийчин Ілько, 9 п.
Матіешин Кость, 9 п.
Медзин Стефан, 9 п.
Менчиль Лев, 36 л.
Мойсеюк Андрій, 36 л.
Муха Василь, 9 п.
Музика Олекса, 95 п.
Миськів Іван, 9 п.
Мизак Андрій, 95 п.
Михалюк Йосиф, 9 п.
Олексюк Дмитро, 30 стр.
Ольшанецький Василь, 9 п.
Орнияк Кіндрат, 9 п.
Панас Іван, 30 стр.
Павлик Іван, 9 п.
Павлюк Іван, 36 л.
Пазюк Давид, 36 л.
Пелипа Яків, 95 п.
Петрів Никола, 95 п.
Петруняк Іван, 36 л.
Підвисоцький Петро, 95 п.
Піщур Іван, 9 п.
Плаксій Василь, 95 п.
Присяжний Антін, 36 л.
Радиш Онуфрій, 36 л.
Романишець Василь, 9 п.
Ринда Тарасим, 9 п.
Рисуняк Петро, 36 л.
Салдан Теодор, 9 п.
Савчук Андрій, 95 п.
Середюк Никола, 36 л.
Скакун Іван, 36 л.
Скотницький Броніслав, 9 п.
Смолей Демян, 36 л.
Соботкевич Франко, 95 п.
Сова Никола, 95 п.
Стадник Людвик, 9 п.
Стоколоса Гринь, 95 п.
Стець Іван, 95 п.
Стефанишин Гнат, 9 п.
Стодола Стефан, 95 п.
Сторощук Іван, 30 стр.
Строцень Семко, 95 п.
Сусла Михайло, 95 п.
Ткачук Михайло, 36 л.
Томчишин Павло, 95 п.
Турецький Гринько Петро, 95 п.
Феданко Прокіп, 36 л.
Фелищак Танас, 36 л.
Філь Дмитро, 36 л.
Хома Федор, 36 л.
Хоминець Василь, 9 п.
Храпко Григорій, 95 п.
Цапяк III Данило, 95 п.
Цюра Демко, 36 л.
Цюпій Василь, 95 п.
Цюрак Клим, 36 л.
Чебрак Михайло, 95 п.
Черемшинський Никола, 95 п.
Чорній Василь, 95 п.
Чучман Никола, 9 п.
Шавдер Теодор, 36 л.
Шелепко Семен, 95 п.
Шевчук Іван, 36 л.
Шпак Петро, 36 л.
Юн Іван, 9 п.
Юрчик Петро, 9 п.
Ячмінник Юліян, 36 л.
Яковюк Василь, 30 стр.
Яніцький Петро, 95 п.
Язицький Володислав, 95 п.

ПОЛОНЕНІ:

Др. Яворський Антін (кад.), 95 п.
Андрухів Михайло, 9 п.
Антошків Никола, 95 п.
Атаманюк Дамян, 3 у. л. (в Росії)
Азоровна Олекса, інф. (в Росії)
Бабій Михайло, 95 п.
Бабчук Іван, інф., ран. (в Росії)
Бачик Матвій, 9 п.
Баяс Юрко, інф. (в Росії)
Балин Юрко, інф. (в Росії)
Бандиш Йосиф, інф. (в Росії)
Бандровський Іван, інф. (в Росії)
Белей Іван, 9 п.
Бігун Іван, 9 п.
Боднар Доминко (в Росії)
Боднар Прокіп, інф., 95 п.
Бдонарук Павло, 95 п.
Боґанський Іван, 9 п.
Бокук Олекса, ран. (у шпитали в Росії)
Босад Мартин, інф. (в Росії)
Ботин Василь, інф. (в Росії)
Брунер Іван, інф. (в Росії)
Бублик Василь, 9 п.
Бура Теодор, 9 п.
Бурковський Яків, 95 п.
Вайда Никола, 9 п.
Вількович, інф., 9 п.
Вінтонів Василь, 9 п.

(Дальше буде).